

www.bikal.hu

Virágzó hegyháti település: **Bikal**

Bikal a Baranyai Hegyháton, a Mecsektől északra fekvő, hétszázötven lelkes település, mely könnyen megközelíthető Dombóvár, Bonyhád és Sásd irányából is. Nevének eredeti jelentése bükkös alja, ami a környék eredeti földrajzi környezetére utal.

A falu nevét az oklevelek 1325-ben említették először Villa Bykol néven. A település ekkor a maróci uradalom részeként a Szent-Mágocs nemzetségből származó János birtoka volt. A település a török uralom alatt sem néptelenedett el, 1554-ben tizenhat, 1586-ban pedig tizenöt házat említenek az összeírások. A középkori eredetű magyar népesség sorsa a 17. század folyamán peccételődött meg, a felszabadító háborúk idejére eltűntek, helyükre pedig ortodox rácok költöztek. Tartósan nekik sem sikerült megvetniük a lábukat, a Rákóczi-szabadságharc viharai elsodorták őket, és a falu évekig pusztán állt. A Rindsmaul-birtok először katolikus délszlávokkal kezdett benépesülni az 1720-as évek elején, akik között még egy évszázaddal később is erősen élt az a hagyomány, hogy őseik Jurisics Miklóssal költöztek át Horvátországból a Magyar Királyságba.

A délszlávok mellé a következő évtizedekben magyarok jöttek Mágocsról és Hajmásról, ők építették fel új templomukat 1726-ban, amelyet 1743-ban a lakosság igényeinek megfelelően ki kellett bővíteni. Ez azonban már az új birtokosra, Petrovszky József-re hárult.

A 18. század végén a falu erőteljes fejlődésnek indult, amikor evangélikus és katolikus svábok telepedtek le Bikalon. 1830-ban a Királyi Kamara bir-

toka, ekkor 521 horvát és 540 német nemzetiségű lakos élt a településen, a magyarság beolvadt vagy elköltözött. Az új jövevények fejlett gazdálkodási módszereket honosítottak meg a vidéken, különösen a dohánytermesztés volt jelentős. Mivel a vasút mindmáig elkerüli, s az iparosítás elmaradt, Bikal mindvégig megmaradt döntően mezőgazdasági jellegű településnek.

Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc idején Puchner Antal Szaniszló császári tábornok lett a falu birtokosa. Az ő idejében készült el a falu közepét uraló palotaegyüttes.

A második világháború 75 áldozatot követelt Bikaltól, akik a harcokban, a hadifogoly- illetve munkatáborokban haltak meg. Emléküket, nevüket ma a megszépült falu főterén felállított

Puchner-kastély

A bikali kastély névadója a császárhoz hű, Selmebányáról származó Puchner Antal Szaniszló, aki a napóleoni háború után Itáliában szolgált, majd 1846-ban erdélyi főparancsnokká nevezték ki, és az 1849-es erdélyi hadjáratban többször is összecsapott a magyar seregekkel, később Velence kormányzója lett. A három falut magába foglaló bikali uradalmat az uralkodó 1841-ben adományozta Puchner Antalnak, császári tábornokként elért katonai sikerei elismeréseként. A báró ekkor látogatott először birtokára, ahol az 1840-es évek végén kastély építésébe kezdett, és amikor 1849-ben a tábornok fia, Hannibál felkereste a birtokot, a kastély épülete már állt. Puchner tábornok halála után Hannibál vette át a birtokot, és a park telepítése mellett a kastélyt is átépítette. Az ő idősebbik fiának, Károlynak nagy tervei voltak a kastély bővítésével kapcsolatban, ám korai halála miatt ennek megvalósítása fiatal özvegyére maradt. Az épület 1889-re nyerte el a ma is látható, romantikában gyökerező historizáló formáját. A kastélyt 1993–1996 között felújították, majd egy évre rá műemlékké nyilvánították. Ma kifogástalan szállodakomplexum működik a falai között, ahol egész évben várják a pihenni vágyókat.

Az elmúlt években megnyílt középkori Élménybirtok komoly turisztikai vonzerőt jelent, és ezzel Bikal a megye egyik legvonzóbb településévé vált.

Római katolikus templom

Középkori temploma elenyészett, a 17. század végén a szerbek valószínűleg még időnként használták. A következő években a bikali hívek a mágocsi templomot látogatták, és oda is temetkeztek. Az 1729-es kánoni látogatás szerint a bikali templomot három évvel korábban a lakosok a saját költségükön sárból és faanyagból építették, illetve náddal fedték be. Az oltár alsó része téglából és sárból készült, felső részét kilenc papírképből összeragasztott háttér alkotta. A templom védőszentje ekkor Szent Jakab volt.

A kis fatemplomot – nyilván a hívek számának gyarapodása miatt – 1743-ban kibővítették, de a század vége felé már szinte romokban hevert, ezért Eszterházy püspök bezáratta. Sok huzavona volt az új megépítése körül, sem a község, sem pedig a kegyúri család nem igazán akart áldozni a felépítésére. Csupán Winkler Mihály gödrei esperes-plébános, tiszteletbeli kanonok buzgóságának és anyagi támogatásának köszönhetően készült el. Az új templomot 1797-ben szentelték fel Szent Anna tiszteletére. A templom rendkívül értékes történelmi nagyharangját 1787-ben öntötték, a kisharang 1935-ben készült. Sajnos a középkori harang már nincs meg.

Bikal vegyes nemzetiségi összetételét tükrözve nemcsak magyarul, hanem horvátul és németül is elhangzottak az avató beszédek.

emlékmű őrzi. A második világháború hatalmas megrázkódtatást okozott, a kitelepítés több mint négyszáz embert érintett. Üresen hagyott házaikba a Felvidékről telepítettek be magyarokat. 2001-ben már csak lakosságának alig hat százaléka vallotta magát németnek, a falu nyelvében, nemzetiségében egyre homogénebbé válik, ám hagyományaikban elevenen él a német származás tudata.

A község az 1950-es évektől Állami Gazdaságról vált ismertté szerte az országban. A bikali hal, nyúl és barack nemzetközi hírnevet is szerzett a falunak. Ez idő alatt Bikal rohamosan fejlődött, iskola, óvoda, új utcák épültek, és ezernél is többen éltek itt. 1990 után ez a lendület megtorpant, és néhány év stagnálás következett.

Ma a kisvállalkozások, a mezőgazdasági termelők, valamint az idegenforgalom jelentik Bikal jövőjét. A falu fekvése, az Élménybirtok, a Puchner-kastély, valamint a közelben levő tizennégy halastó több mint kétszáz hektáros vízfelülete minden idelátogatónak elegendő szórakozást és kikapcsolódást nyújt. Az ornitológia iránt érdeklődők számos ritka madárfajt figyelhet-

nek meg a nádasokban. Bikal mára maga mögött hagyta a 20. század megpróbáltatásait, és az adottságait maximálisan kihasználva egy olyan faluvá vált, ahol nem csak a helyiek, de a környékre látogatók is jól érzik magukat. Élő egyesületek jöttek létre, melyekben a természetjáróktól a kézműveseken, hagyományörzőkön és faluvédőkön át az egyházközség tagjaiig mindenki megtalálja azt a közösséget, ahol kibontakoztathatja képességeit. A fejlődés bizonyítéka az Állami Gazdaság fénykorában kialakított Ifjúság utca, ahol a rendezett utcakép, és a szépen felújított házak kertvárosi hangulatot árasztanak.

A legtöbb helyen rendezett porták, hangulatos, virágos utcácskák, és roskadozó gyümölcsfák találhatóak, ahol jó

ézés végigsétálni. A faluséta közben megfáradt vándor pedig a település hangulatos Központi parkjában talál kiváló pihenési lehetőséget. Itt padok, esőbello és egy kis tavacska várja a szusszanni vágyókat. A park közvetlen szomszédságában műfüves sportpálya épül, amely lehetővé teszi az itt élők számára a minőségi sportolás élményét.

A helyiek nem felejtették el a gyökereiket, ezt jelzi a Német →

➔ Kisebbségi Önkormányzat által a katolikus templom előtti téren állított emlékkő, amely a kitelepítettekre, elhurcoltakra és a felvidéki Hidaskürtről betelepítettekre emlékeztet. Álljunk meg előtte egy pillanatra sétánk során. Aki pár napra ki akar szakadni a városok nyüzsgéséből, nyugodtan utazzon el Bikalra, nem fogja megbánni. A településen több takaros falusi vendégporta is várja a hosszabb időre érkező vendégeket.

http://www.bikal.hu/htmls/falusi_turizmus.html

Számos színes programmal is büszkélkedhet Bikal. Július 26-án nagyszabású falunapot rendeznek, melynek keretében összegyűlnek a helyiek és az elszármazottak, s egész nap színvonalas programok, valamint rotyogó üstök várják az idelátogatókat. Augusztus 16-án már a 3. Halászléfőző versenyt rendezik, és idén sem maradhat el a tizedik Falusi disznótoros, melynek ideje november 8.

www.bikal.hu/htmls/rendezvenyek

Bikali evangélikus templom

„Bikali lutrányosok” – mondták régen a környékbeliek némi megvetéssel a hangjukban a bikali evangélikusokra. Nem volt ez szokatlan abban az időben, hiszen a felekezeti eltérés sokkal mélyebb szakadéknak bizonyult

a nyelvi vagy nemzetiségi különbségeknél. A betelepített németek nagy része hozta magával ősei hitét az új hazába. Ők kezdettől fogva külön is temetkeztek az őslakosoktól, templomot azonban csak 1869-ben építettek maguknak a Puchner-kastély közvetlen szomszédságában, az utcafronttól egy kissé hátrább.

Az egyhajós, félköríves szentéllyel záródó templom tornyát hagymakupola fedi, rajta az évszám, amely hirdeti elkészültét. Az épület kevert stílusú, barokk, klasszicista és romantikus elemek egyaránt megfigyelhetők rajta. A déli homlokzati torony kissé kilép a falsíkból, a kőkeretezésű kapu félköríves záródású, a két kapuszárny pedig máig az eredeti. A belülről takaros templom homlokzatát a közelmúltban szépen felhíjtották, és bár a környezetére ráférne egy alapos tatarozás, mindenképp érdemes felkeresni.

Falumúzeum

Ritka élményben lesz része annak, aki elsétál a falu központjától tíz percre fekvő tájházig. Az autentikus parasztházat 1905-ben építette Dörmer János. 2003-ban került az önkormányzat tulajdonába, miután a falu elhatározta, hogy eredeti állapotában, méltó helyen kívánják bemutatni a bikaliak mindennapjait. Ehhez szorgosan összegyűjtötték a padlásokon és pajtákban található régi használati felszereléseket és szerszámokat. Hatalmas adakozókedvvel hordta össze a falu népe régi értékeit, és ezeket értő kezekkel rendezték el a faluház egyes épületeiben és helyiségeiben. Első lép-

csőben a ház elejében található tisztaszobát és konyhát rendezték be a századforduló életvitelének használati tárgyival, majd pár évvel később a hátsó traktusban az 1950-es évek enteriőrjét teremtették meg. Ezzel párhuzamosan az istálló és a pajta megteltek a paraszti élet szükséges eszközeivel, ekék, vetőgépek, valamint egy komplett kovácsműhely tárgyai is megtekinthetők itt. A múzeum érdekessége egy 1942-ben készült fotósorozat, amelyen egy hamburgi német diákcsoport bikali nyaralását örökítették meg, és ma minden bizonnyal kuriózumnak számít. Érdemes tehát felkeresni a környék leggazdagabb gyűjteményével büszkélkedő bikali tájházat, és megismerkedni az ősök fáradtságos mindennapjainak eszközeivel.

7346 Bikal, Jókai u. 16.

72/559-006

www.bikal.hu

